

МОТИВАЦІЙНА СПРЯМОВАНІСТЬ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВ У СІМ'Ї

Ніна Деделюк¹, Дмитро Клімчук², Юлія Приступа³

¹Кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент кафедри теорії фізичного виховання та рекреації Волинського національного університету імені Лесі Українки, dedeliuk.nina@vni.edu.ua;

²Магістр факультету фізичної культури, спорту та здоров'я Волинського національного університету імені Лесі Українки;

³Студентка факультету фізичної культури, спорту та здоров'я Волинського національного університету імені Лесі Українки

Вступ. На сучасному етапі гідним уваги є ряд питань, які стосуються фізичного розвитку та фізичної підготовленості підростаючого покоління. Немає більш важливої турботи, ніж виховання дітей. Ким би людина не була, де б не працювала, вона завжди повинна проявляти високе громадянське почуття відповідальності за їх долю. Адже діти – це найбільше багатство. Вони продовжують справу батьків, беруть у свої руки управління народним господарством країни. І, звісно, ці руки мають бути сильними й витривалими [2]. Однак фахівці, зокрема лікарі, фізіологи, педагоги висловлюють серйозне занепокоєння станом здоров'я дітей. Однією з таких причин є недостатня увага сім'ї до проблем фізичного виховання, неосвіченість батьків, їх необізнаність у галузі фізичної культури і спорту [1].

На даний час ні дитячі заклади, ні школи, ні тим більше заклади вищої освіти не забезпечують своїм вихованцям необхідного рухового режиму. Хоча, безумовно, прагнуть – кожен на своєму етапі. Прагнення поліпшити фізичне виховання підростаючого покоління знайшло своє відображення у шкільній реформі. Та в сучасних умовах змішаного та дистанційного навчання головна роль у вирішенні цієї проблеми належить сім'ї. Сім'я була, є і повинна залишатися природним середовищем для фізичного, психічного, соціального й духовного розвитку дитини, її матеріального забезпечення і несе відповідальність за створення належних умов для цього. Вона має виступати основним джерелом матеріальної та емоційної підтримки, психологічного захисту, засобом збереження і передачі національно-культурних і загальнолюдських цінностей прийдешнім поколінням. У першу чергу сім'я повинна залучати дітей до освіти, культури і прищеплювати загальнолюдські норми суспільного життя. Основними методами збереження та зміцнення здоров'я в умовах сім'ї має стати профілактика захворювань та дотримання певних гігієнічних правил у повсякденному житті, оптимальна фізична активність, загартування організму, повноцінне харчування, запобігання шкідливим явищам – курінню, алкоголізму тощо. Усі державні та суспільні інституції мають підтримувати зусилля батьків або осіб, які їх замінюють, спрямовані на забезпечення відповідних умов для виховання, освіти, розвитку здорової дитини.

Актуальність дослідження визначається як незадовільним станом здоров'я дітей, низьким рівнем їх фізичного розвитку, так і великими потенційними можливостями сім'ї щодо впливу на фізичний розвиток дитини.

Методи дослідження: аналіз та узагальнення науково-методичної літератури; анкетування батьків, педагогічне спостереження та бесіда.

Найкращим методом виховання звички до занять фізичними вправами є особистий приклад батьків. Якщо він обмежується лише словесними наполяганнями й розмовами про користь занять фізичними вправами та переглядом спортивних передач, то час, витрачений на подібне «фізичне виховання» пройде даремно [2].

Результати дослідження. За даними О. Д. Дубогай [1], ранкову гімнастику з дітьми першого класу робить більшість опитаних батьків. Потім цей відсоток зменшується до 20 % до кінця другої навчальної чверті. Основна частина батьків робить зарядку з дітьми дуже рідко (55 %) і багато батьків не робить ранкової гігієнічної гімнастики зовсім. Ті, хто виконує зарядку, затрачають на це лише півгодини на тиждень, тобто п'ять хвилин на день. Як стверджують автори [1; 2; 3], мотив навчання – це спрямованість учня на різні сторони навчальної діяльності. Формування мотивації – це виховання в учнів ідеалів, світоглядних цінностей, прийнятих у нашому суспільстві, у поєднанні з активною поведінкою учня, що означає взаємозв'язок усвідомлених і реально діючих мотивів, єдиного слова і справи, активну життєву позицію учня.

Другий спосіб – переконання прикладом – здійснюється у формі особистого прикладу батьків в правильній поведінці, суворому виконанні ним вимог, що ставляться перед ним тощо. Зазначено, що

вже при одному порушенні встановлених вимог самими батьками у старшокласників значно знижується організованість на заняттях, а також це негативно позначається на формуванні у них інтересу до фізичної культури [2].

Одним із важливих стимулів підвищення навчальної доцільності є створення такої навчальної ситуації, у якій учень досягав би успіху. Відомо, що тривала відсутність успіху формує у старшокласників негативне ставлення до такої діяльності, різко знижує її ефективність [3]. Виховання правильної мотиваційної спрямованості, постановки цілей в учнів повинні супроводжуватися і впливом на емоційне ставлення школярів до навчання. Емоції, безсумнівно, мають мотивуюче значення в процесі фізичного виховання.

До мотиваційної сфери кожного учня доцільно підходити як до особи, що розвивається в динамічному розвитку, а не як до статичної характеристики, до «застиглої» якості особистості учня. Найбільш реальними для батьків методами вивчення мотивації є: спостереження за поведінкою учнів під час уроку і поза ним; використання спеціально підібраних ситуацій (їх можна назвати експериментальними педагогічними ситуаціями); індивідуальна бесіда з учнем, що припускає прямі й непрямі питання батьків про мотиви, зміст, цілі навчання своєї дитини; анкетування, що допомагає досить швидко зібрати масовий матеріал у декількох класах, школах про ставлення учнів до навчання [3].

Найбільш корисними для батьків є перші два методи, тому що вони, по-перше, не вимагають спеціального часу, тісно переплітаються з навчальним і виховним процесом, по-друге, виявляють факти реального поведінки учнів у природних умовах дистанційного навчання і дають дані, більш надійні й достовірні. Дуже бажано постійно використовувати ці методи і ніколи не давати оцінки мотивів своїх дітей приблизно, на око, не робити бездоказових висновків.

Висновки. Проведене нами анкетування батьків дало змогу встановити, що майже всі батьки й діти бажають займатися фізичними вправами, проте заняття ці проводяться не систематично, а в деяких сім'ях взагалі не проводяться. Серед причин, які заважають батькам займатися фізичним вихованням з дітьми, найбільш суттєвими є: нестача вільного часу, надмірна зайнятість, перевтома, затримка на роботі, відсутність спортивного обладнання, інвентарю та незнання методики. Для усунення вказаних недоліків необхідно систематично проводити просвітницьку роботу серед батьків у галузі фізичного виховання (бесіди, консультації, спільні форми роботи сім'ї та школи).

Джерела та література

1. Дубогай О. Д. Соціально-педагогічні і організаційні аспекти дослідження масових форм занять фізичними вправами в системі «Сім'я – школа». Матер. II всеукр. конф. «Концепція підготовки спеціалістів фізичної культури в Україні». Київ; Луцьк : Вежа, 2016. С. 134–138.
2. Круцевич Т. Ю. Оцінка як один з факторів підвищення мотивації учнів до фізичної активності. *Фізичне виховання в школі*. Київ : Педагогічна преса. № 3. 2013. С. 47.
3. Столітенко В. В., Воробей Г. В. Фізичне виховання молодших школярів: навч. посіб. Київ : ІЗМН, 2017. 140 с.